

Autobiografia spotkań międzynkulturowych

 OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

Wydział Polityki Językowej

Autobiografia spotkań międzykulturowych

Autobiografia spotkań międzykulturowych
Wprowadzenie

Autorzy

Michael Byram, Martyn Barrett, Julia Ipgrave
Robert Jackson, Maria del Carmen Méndez Garcia

Współpraca

Eithne Buchanan-Barrow, Leah Davcheva
Peter Krapf, Jean-Michel Leclercq

Projekt graficzny wydania angielskiego

Anne Habermacher

Przekład z języka angielskiego

Maciej Kositorny

Opracowanie graficzne wydania polskiego

Paweł Jaros

Redakcja merytoryczna wydania polskiego

Katarzyna Koszewska

Redakcja

Marta Höffner

Konsultacja

Ewa Bobińska, Olena Styslavska

OŚRODEK ROZWOJU EDUKACJI
Warszawa 2011

Autobiografia spotkań międzykulturowych to odpowiedź na zalecenia Rady Europy zawarte w Białej Księdze Dialogu Międzykulturowego *Żyjemy razem równi w godności* (<http://www.coe.int/dialogue>). W rozdziale 5.3 zatytułowanym *Uczenie się i nauczanie kompetencji międzykulturowych*, w paragrafie 152 czytamy:

„Należy stworzyć dodatkowe materiały metodyczne, które pomogą uczniom kształtować umiejętności bazujące na samodzielności, w tym umiejętności dotyczące krytycznej refleksji nad własnymi reakcjami i postawami wobec swoich doświadczeń z innymi kulturami”.

Rada Europy to międzyrządowa organizacja polityczna, powołana do życia w 1949 roku, jej stałą siedzibą jest Strasburg (Francja). Celem Rady jest zagwarantowanie demokracji, poszanowania praw człowieka oraz sprawiedliwości w Europie. Obecnie jej misja obejmuje 800 milionów ludzi w 47 państwach. Rada Europy pragnie ukształtować Europę, w której będzie podzielany wspólny system wartości, obejmujący także tolerancję, akceptację i szacunek dla różnicowania etnicznego i językowego.

Pakiet edukacyjny *Autobiografia spotkań międzykulturowych* został opracowany na zlecenie Wydziału Polityki Językowej Rady Europy.

Poglądy wyrażane w tej publikacji i załączonych do niej dokumentach przedstawiane są na odpowiedzialność autorów i niekoniecznie odzwierciedlają stanowisko Rady Europy.

Wszystkie prawa do tej publikacji należą do Rady Europy.

Niniejsze tłumaczenie zostało opublikowane na mocy umowy z Radą Europy.

Wydanie w języku angielskim:
Autobiography of Intercultural Encounters
© Council of Europe, March 2009

Wydanie w języku polskim:
Autobiografia spotkań międzykulturowych
© Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2011

Materiały zawarte w publikacji można reprodukować w celach niekomercyjnych, pod warunkiem poprawnego podania ich źródła.

Żadna część niniejszej publikacji nie może być reprodukowana i rozpowszechniana w celach komercyjnych w jakiegokolwiek formie elektronicznej (CD-ROM, Internet itp.) lub mechanicznej (fotokopia, nagranie, wszelkie systemy przechowywania danych itp.) bez pisemnej zgody Wydziału Informacji Publicznej i Publikacji (publishing@coe.int) Dyrektoriatu ds. Komunikacji Rady Europy.

ISBN 978-83-62360-96-3

Czym jest Autobiografia spotkań międzykulturowych?

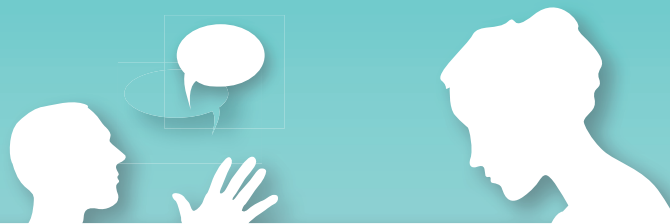
Niniejsza *Autobiografia* ma ci pomóc w przeanalizowaniu konkretnego przeżytego przez siebie spotkania międzykulturowego. Udzielenie odpowiedzi na zestaw pytań dotyczących różnych aspektów takiego doświadczenia umożliwi ci zrozumienie tego, co przeżyłeś/przeżyłaś.

Spotkanie międzykulturowe może być spotkaniem z kimś, kto pochodzi z innego kraju, ale także z osobą pochodzącą z innego środowiska kulturowego, które jest ci najbliższe bądź funkcjonuje w twoim otoczeniu społecznym. Może to być ktoś z innego regionu Polski, np. z Kaszub lub Podhala, osoba mówiąca innym językiem, wyznawca innej religii lub członek odmiennej grupy etnicznej.

Analiza dotyczy **JEDNEGO** przypadku spotkania z kimś odmiennym od ciebie. Unikaj wszelkich ogólnych wypowiedzi, np. o swoich wakacjach, i zamiast tego skoncentruj się na konkretnym spotkaniu z konkretną osobą pochodzącą z innego kraju lub z innego kręgu kulturowego. Tą osobą może być też ktoś, kogo już znasz od jakiegoś czasu, z kim chodzisz do szkoły, bawisz się na podwórku, uczęszczasz na zajęcia pozalekcyjne lub spotykasz się w sklepie.

Analizowanym zdarzeniem może być wizyta w domu takiej osoby albo rozmowa z kimś z zagranicy lub z innego regionu twojej ojczyzny, albo coś, co spotkało cię podczas wycieczki zagranicznej itp.

...

...

Oto kilka przykładów zaczerpniętych z doświadczeń innych osób:

- Nastolatka z Anglii spotkała po raz pierwszy mieszkańca innego kraju podczas swojego pobytu w Turcji. Ona i jej matka rozmawiały z nim, bo zgubiły się w mieście.
- Dziesięcioletnia dziewczynka pojechała na wakacje do Egiptu, gdzie poznała miejscową jedenastolatkę. Spotkały się na plaży i na początku porozumiewały się językiem gestów. Dziewczynka dowiedziała się, że rodzice Egipcjanki pracują w hotelu, w którym ona zatrzymała się z rodziną.
- Chłopak z Niemiec zatrzymał się na dłużej w domu swojego kolegi. Rodzice kolegi przyjechali tu z Japonii, ale on sam urodził się już tutaj.
- Młoda Bułgarka poznała na międzynarodowym lotnisku w USA Węgra i Turka. Bardzo ją zaciekały ich odmienne reakcje na mocno opóźnione odloty ich samolotów.
- Pewien student uniwersytetu przyjechał do Francji. Był zmęczony i zagubiony, ale nie mógł się nadziwić, jak przyjazny i opiekuńczy okazał się kierowca autobusu.
- Kazio z warszawskiego gimnazjum składał swemu ormiańskiemu koledze życzenia bożonarodzeniowe i trochę za późno zorientował się, że w Armenii Boże Narodzenie przypada w innym terminie.

Zwróć uwagę, że spotkania mogą mieć miejsce zarówno w twojej ojczyźnie, w najbliższej okolicy, w twoim własnym domu, za granicą lub podczas podróży – innymi słowy, wszędzie tam, gdzie akurat byłeś/byłaś.

Wybierz ważne dla ciebie spotkanie – takie, które sprowokowało cię do myślenia, zaskoczyło, rozbawiło, postawiło w trudnej sytuacji itp. – i **nadaj mu nazwę lub tytuł**, np. „Gość z Południowej Afryki”, „Moja grecka przygoda”, „Pierwsza rozmowa w obcym języku”, „Pobyt u japońskiego kolegi”, „Opóźnienia na lotnisku”, „Przyjazd do Francji”, „Boże Narodzenie było w innym terminie”.

Autobiografia pomoże ci w przemyśleniu twojego spotkania dzięki odpowiedziom, których udzielisz na stawiane w niej pytania. Postaraj się odpowiedzieć na nie na tyle szczerze, na ile ci się uda. Nie ma znaczenia, czy twoje doświadczenia miały charakter pozytywny, czy też negatywny.

Wszystkie doświadczenia są ważne.

Kim jestem? (opcjonalnie)

Co napisałbyś/napisałabyś o sobie samym/samej?

Pomyśl o tym, co jest dla ciebie szczególnie ważne w twoim postrzeganiu samego/samej siebie i w tym, jak chciałbyś/chciałabyś, żeby inni postrzegali ciebie.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

*Oto parę elementów, które możesz uwzględnić, o ile tylko uznasz je za ważne części twojej tożsamości: imię, wiek, płeć, narodowość, pochodzenie etniczne, kraj, region lub grupy, do których należysz, religia, znane ci języki itp. Możesz też uwzględnić to, że jesteś czymś synem/czyjąś córką lub bratem/siostrą, uczniem/uczennicą lub studentem/studentką, należysz do klubu sportowego lub jakiejś innej organizacji itd.

Autobiografia spotkań międzykulturowych

Nazwa..... Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

Spotkanie

Tytuł

Zatytułuj spotkanie tak, aby jego nazwa mówiła coś o nim samym.

.....

.....

Opis

Co się wydarzyło podczas twojego spotkania z tą osobą/tymi osobami?

.....

.....

.....

Czas

Kiedy to było?

.....

.....

.....

.....

Miejsce

Gdzie to było? Co tam robiłeś/robiłaś?

.....

.....

Czy to było... (zaznacz jedną odpowiedź lub kilka)

- na studiach
- w czasie wolnym
- na wakacjach
- w pracy
- w szkole
- inne

.....

.....

Nazwa..... Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

Ważność***Dlaczego wybrałeś/wybrałaś to właśnie spotkanie?***

.....

.....

Czy dlatego, że... (zaznacz jedną odpowiedź lub kilka)

- skłoniło mnie ono do pomyślenia o czymś, o czym przedtem nie myślałem/myślałam
- to było moje pierwsze doświadczenie tego typu
- to było moje ostatnie doświadczenie tego typu

.....

.....

- to spotkanie zaskoczyło mnie
- to spotkanie rozczarowało mnie
- to spotkanie sprawiło mi przyjemność
- to spotkanie rozżłościło mnie
- to spotkanie zmieniło mnie
- to spotkanie... (uzupełnij)

.....

.....

Zastanów się, co było przyczyną twoich reakcji, twoich myśli, twoich emocji podczas spotkania, które wybrałeś/wybrałaś...

.....

.....

Nazwa..... Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

Co jeszcze?

.....

.....

.....

.....

.....

Inna osoba lub inni ludzie

Kto jeszcze uczestniczył w tym spotkaniu?

.....

Podaj imię lub imiona tych osób (jeśli je znasz).

.....

Napisz coś o nich.

Co było pierwszą rzeczą, którą u nich zauważyłeś/zauważyłaś? Jak wyglądały te osoby? W co były ubrane? Jak się zachowywały? Co mówiły?

.....

Czy to były osoby płci męskiej/żeńskej, młodsze/starsze od ciebie, czy były innej narodowości, innego wyznania lub pochodziły z innego państwa bądź regionu Polski? Czy miały jeszcze jakieś inne cechy, które według ciebie były istotne podczas tego spotkania?

.....

Nazwa..... Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

Co jeszcze?

.....

Twoje odczucia

Opisz, co wtedy czułeś/czułaś – dokończ poniższe zdania.

Poczułem/poczułam wtedy, że...

.....

.....

.....

Pomyślałem/pomyślałam wtedy, że...

.....

.....

.....

.....

Jeśli zaś chodzi o to, co wtedy robiłem/robiłam, to...

(np.: Czy udawałeś/udawałaś, że nie zauważyłeś/zauważyłaś niczego dziwnego? Czy zmieniłeś/zmieniłaś temat rozmowy, kiedy stał się dla ciebie krępujący? Czy pytałeś/pytałaś się o coś, co wydało ci się dziwne?)

.....

.....

.....

.....

Nazwa..... Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

Co jeszcze?

.....

.....

.....

.....

Odczucia innej osoby

Postaraj się wczuć w sytuację spotkanych osób. Zastanów się, jak się wtedy czuły? Wyobraź sobie, jakich emocji doświadczały wówczas te osoby? Czy ludzie ci byli weseli, zasmuceni/zestresowani, czy jeszcze jacyś inni – jacy? Po czym to poznałeś/poznałaś?

Co twoim zdaniem myślały wtedy te osoby? Czy ta sytuacja wydawała im się dziwna, interesująca, a może jakaś inna – jaka?

Wybierz jedno lub kilka z poniższych stwierdzeń – lub dodaj swój własny opis – i wytłumacz, dlaczego dokonałeś/dokonałaś takiego wyboru.

Dla nich to było codzienne doświadczenie/niezwyčajne doświadczenie/zaskakujące doświadczenie/szukujące doświadczenie/miłe doświadczenie/wesołe doświadczenie/nieprzyjemne doświadczenie... (uzupełnij), ponieważ...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wybierz jedno lub kilka z poniższych stwierdzeń i uzupełnij zdanie lub dodaj coś od siebie.

Wydaje mi się, że inne osoby uczestniczące w tym spotkaniu miały następujące odczucia – zaskoczenie/szok/radość/niepokój/smutek... (uzupełnij), nie potrafię nazwać ich uczuć...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Nazwa..... Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

Odczucia innej osoby

4

Poznałem/poznałam to po tym, co ci ludzie wówczas robili/mówili i/lub jak wyglądali (zapisz, co zauważyłeś/zauważyłaś)...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Nie jestem pewien/pewna, bo wydaje mi się, że skrywali oni swoje uczucia...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Nazwa..... Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

Co jeszcze?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Podobieństwa i różnice

Kiedy myślisz o podobieństwach i różnicach między tym, co ty myślałeś/ myślałaś i czułeś/czułaś w tej sytuacji, a tym, co oni wtedy myśleli i czuli, to...

w czym byliście do siebie podobni?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

czym się różniście?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Kiedy patrzysz na tę sytuację z perspektywy czasu, to czy...

masz teraz świadomość występowania jakichś innych podobieństw, a jeśli tak, to na czym one polegają?

.....

.....

.....

.....

.....

Nazwa..... Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

Podobieństwa i różnice

5

masz teraz świadomość występowania jakichś innych różnic, a jeśli tak, to na czym one polegają?

.....

.....

.....

Jak teraz postrzegasz swoje ówczesne myśli, uczucia i zachowania?

Pierwsze, co przychodzi do głowy...

.....

.....

.....

Wybierz **jedno lub kilka** z poniższych stwierdzeń i uzupełnij je, lub **podaj własny** opis.

Moje zachowanie podczas spotkania było w porządku, bo polegało ono na...

Myślę, że mogłem/mogłam zachować się inaczej, a mianowicie...

Najlepszą reakcją z mojej strony byłoby...

Moja reakcja była dobra, ponieważ...

Ukrywałem/ukrywałam swoje odczucia za pomocą...

.....

.....

.....

.....

Co jeszcze?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Nazwa..... Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

Nazwa.....
Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

Rozmowa

Kiedy myślisz o tym, jak rozmawiałeś/rozmawiałaś lub w inny sposób komunikowałeś/komunikowałaś się z innymi ludźmi, to czy przypominasz sobie, w jaki sposób to robiłeś/robiłaś?

Pierwsze, co przychodzi do głowy...

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Dalsze przemyślenia – na przykład:

Mówiłem/mówiłam do nich w swoim języku i zauważyłem/zauważyłam, że muszę go trochę zmienić, by mogli mnie zrozumieć, na przykład...

Nie mówiłem/mówiłam do nich w swoim języku i musiałem/musiałam ten język trochę dostosować, tak aby mnie rozumiano – uprościć słownictwo, pomóc sobie gestykulacją, objaśnić znaczenie jakiegoś słowa...

Zauważyłem/zauważyłam coś w sposobie, w jaki ze mną rozmawiali – że uprościli język, używali gestykulacji, mówili nieco wolniej...

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Rozmowa

6

Czy miałeś/miałaś już jakąś wiedzę lub wcześniejsze doświadczenia, które pomogły ci w lepszej komunikacji?

Pierwsze, co przychodzi do głowy...

.....

.....

.....

.....

.....

Dalsze przemyślenia – na przykład:

Wiedziałem/wiedziałam już nieco o tym, jak ludzie z innych grup komunikują się i zachowują. Dzięki temu lepiej zrozumiałem/zrozumiałam to doświadczenie i łatwiej było mi się porozumieć, np. wiedziałem/wiedziałam, że...

Wiedziałem/wiedziałam, że inne osoby uczestniczące w tym spotkaniu myślały i działały inaczej, a to dlatego, że miały inne doświadczenia niż ja, na przykład...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Co jeszcze?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Nazwa..... Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

Nazwa..... Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

Poszerzanie wiedzy

Być może w tym doświadczeniu było coś, co zastanowiło cię na tyle, że spróbowałeś/spróbowałaś się wtedy więcej o tym dowiedzieć.

Jeśli tak, to co zrobiłeś?

.....

.....

.....

W jaki sposób?

Na przykład:

Było coś, czego nie rozumiałem/rozumiałam, więc spróbowałem/spróbowałam dowiedzieć się o tym więcej – zadawałem/zadawałam wówczas pytania, czytałem/czytałam coś na ten temat, szukałem/szukałam informacji w internecie...

Wykorzystałem/wykorzystałam następujące źródła informacji...

Kiedy szukałem/szukałam nowych informacji, odkryłem/odkryłam następujące podobieństwa i różnice w porównaniu z tym, co znam z własnego społeczeństwa...

.....

.....

Wciąż dziwi mnie to, że...

.....

.....

Co jeszcze?

.....

.....

.....

.....

Osiąganie zrozumienia na podstawie porównań

Często porównujemy jakieś rzeczy czy zjawiska pochodzące z innych kultur lub grup z tym, co znamy z naszej własnej kultury lub grupy.

Czy to właśnie robiłeś/robiłaś? Czy pomogło ci to zrozumieć i lepiej zorientować się w sytuacji?

Na przykład:

W spotkaniu były pewne rzeczy podobne do tych, które znam z mojego środowiska, między innymi...

Były też rzeczy odmienne od tych, które znam z mojego środowiska.

To, co było inne, to

.....

.....

.....

.....

.....

To, co było podobne, to

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Co jeszcze?

.....

.....

.....

.....

Nazwa..... Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

Nazwa..... Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

Autobiografia spotkań międzykulturowych

Pamiętanie i patrzenie w przyszłość

Kiedy sięgasz pamięcią do omawianego spotkania, to jakie wnioski wyciągasz z tego doświadczenia?

Uzupełnij jak największą ilością stwierdzeń.

Doświadczenie to **spodobało** mi się, ponieważ...

.....
.....
.....
.....

Doświadczenie to **nie spodobało** mi się, ponieważ...

.....
.....
.....
.....

Było parę rzeczy, które bym **pochwalił**, ponieważ...

.....
.....
.....
.....
.....

Było parę rzeczy, których bym **nie pochwalił**, ponieważ...

.....
.....
.....
.....

Pamiętanie i patrzenie w przyszłość

9

Wyobraź sobie, że rozmawiasz o tej sytuacji z kimś, kogo dobrze znasz, np. z bratem lub siostrą.

Czy ta osoba podzielałaby twoje opinie na temat tego spotkania? Czy mielibyście takie same zdanie odnośnie tego, co w tym spotkaniu można, a czego nie można pochwalić, z czego można byłoby być zadowolonym, a z czego nie? Pomyśl, dlaczego twoi dobrzy znajomi należący do tej samej grupy lub tych samych grup co ty (ta sama rodzina, osoby wyznające taką samą wiarę, rodacy, zamieszkujący ten sam region Polski itp.) mogą reagować w taki sam sposób jak ty. Kiedy reagują inaczej?

Zapisz poniżej swoje przemyślenia:

.....
.....

Czy to doświadczenie cię zmieniło? Jak? Dlaczego tak sądzisz?

.....
.....
.....

Czy zdecydowałeś/zdecydowałaś się na podjęcie jakichś działań w wyniku tego spotkania? Co zrobiłeś/zrobiłaś?

.....
.....
.....

Czy zdecydujesz się na podjęcie jakichś działań teraz, po wypełnieniu tej „Autobiografii”? Jeśli tak, co to będzie?

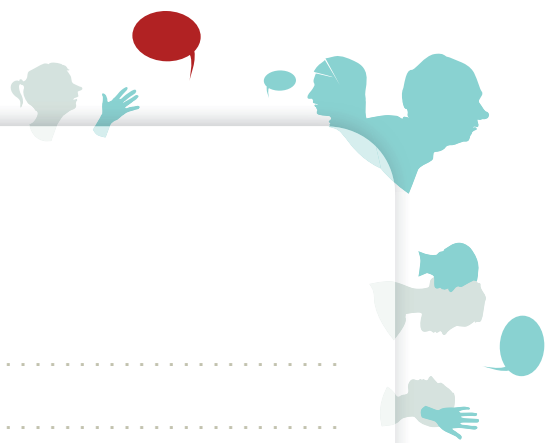
.....
.....
.....

Nazwa..... Dzisiejsza data.....

Spotkanie numer.....

Co jeszcze?

.....
.....
.....
.....

Co jeszcze? (twój notes)

A large area of the page is filled with horizontal dotted lines, intended for writing notes.